

יעקב שרת / איש מאדים דופק שעון בן-חיל

לחיות מישו אחר

(המשך מעמוד 72)
ליח ששרת, האם קראת לו
ח' כדי לעזור אסוציאציות
וניחויש?

אין אחד כזה כמו ח'. הוא
שילוב של כלום — של ידלין
בצדדיו הטובים והרעים, של רבין
וצור, של פלמחניקים אחרים, ש-
באיושהו מקום ליכלכך, של לוחמי
ת"ש שהכניבו. קוראים לגיבור ח',
כי כשאת אומרת חית זה נשמע
גם כמו חטא.

**הספר מורכב מסיפורי
ריב, מדוע אתה קורא לו
רובין?**

מפני שרובמן צריך גיבור, והגרי
בור שלי, באלף מרכאות ואחד,
הוא ישראל, העם, שאשם ולא
אשם שלא התבגר בשביל להקים
מידגם נכון, שעבר משבר של אי-
אמון של פער עדתי והתרחקות
ממסורת, של ניכור ושיגאה ואכי-
זבה נוראית מדור המייסדים. הד'
מיות שלי נולדות תוך כדי כתיבה.
ההכתיבה היא המסגרת של האמת.
חשוב לי שלא ייקרה לקוראים שלי
מה שקורה לי כשאני קורא סופ'
רים אחרים, וחושב שמישהו זינף
כאן, אני לא רוצה לייזף.

**אתה כותב על בני הי
ארץ הזו, מאיפה אתה נזכר
אותם בליכך טוב? מניין לך
הבריזים והמונחים בספניו?
לית שד איוקו בן שושן, ברי
טווי ומנחם דיזנגוף של זמר
הרוקנרול הדר, או נהג'
המונית, או שד עברייני כלא
רמלה?**

אני לא יושב על הר גבוה ומגו'
תק, אני עובד בתחנה צבאית, מס'
תובנים אצלנו בדרגים, אמנים, כל
מיני אנשים, אני מכיר את האופי
שלם, אני קורא הרבה, החל מ-
סיפורת יפה ומורכבת ולכלה ברכי-
לות, אני פוגש אנשים פעם בשבוע
בבטיה, אני לא מנותק, הרי אני
לא מתפרנס מכתובת ספרים, הת'
פרנסות כזו מנתקת אותך לפעמים
מאנשים, הילדים מביאים הביתה
חברים, אני נמצא בתוך עמי.

**האם יש לך מי שמעתי
עבודה?**

כשהיננו באמריקה הספקתי המון,
היו ימים שכתבתי ששישבע-שמונה
שעות, והיו ימים שעשינו טיור
לים.

**מהן דיעותיך הפודי
טיות?**

לפי התקשיר של עובדי המדי-
נה אסור לי להביע דיעות פולי-
טיות, אבל כל מי שקורא את ספרי
ומקשיב לתוכנית ברדיו יודע
למקם אותי.

מהו חדום חייך?

לעבוד כמה שנים ולצאת ולח'
יות חיים של מישו אחר, במקום
אחר.

**האם אתה כותב זעכי
שוי, או שאתה כותב בשי'
ביד הדורות הבאים?**

הדורות הבאים יישפטו, אולי ה'
דורות הבאים יגידו שכתבתי גרוע,
אולי אשלים, אמחק ואשכח. אבל ה'
אמת היא שאני די נהנה מכתביה,
אני מרגיש צורך לכתוב, ויש משום
גוהם באפשרות, שבעוד מאות ב'
שנים יירם מישו ספר מאובק שלי
מאיו ספרייה נידחת ויילמד על
הארץ הזאת בשנים שאותן אנו
חיים.

אני רואה בכתיבה שלי את עדות
היחיד, זו תכונה אנושית להשאיר
אישוהו זכר, לא להיות אחד ממילי-
יון, הרי כולנו חיים עד למות בין
זעקת-הלידה לאנקת-המוות, זו ה'
עדות שלי, כך ראיתי דברים, כך
דיברו אלי, כך שפטי מהזווית
הצרה שלי, אבל ברור כשמש שאני
לא כותב לדורות הבאים, אלא
כעת ועכשיו.

**מה עשתה לך העובי
דה שזכית בפרס ירושלים?
אפילו לא ידעתי שהגישו את
שמי, ההוצאה הגישה, ואפילו לא
סלחו להגיד לי, לי זה לא עושה
שום-דבר, לא כבוד וזה, אבל לי
הורים שלי זה עשה על הכיפאק,
ולחורים של אשתי זה עשה שמח
וטוב.**

בגין בבחירות יהיה אסון גדול. אדרבה, האדונים יודעים יפה יפה, כי כל ויתור שיחטו מבגין בתהליך השלום לא יעורר את פרס להוציא את העם לרחובות כשם שהם יודעים יפה יפה, שאם פרס יהיה בשילטון, ואם הוא יידרש לויתור כלשהו, בגין יוציא אף יוציא את צאן מרעותו לרחובות, ומכיוון שהאדונים בושינגטון פשוט מרחמים עלינו, ואינם ששים לראות מילחמת-אזרחים משתוללת בחוצותינו, הם בהחלט אינם רואים צורך מיוחד לתמוך במערך, אף שמדיניותו שפויה ומתונה הרבה יותר.

אבל יתכן מאוד, שמשוהו נשתנה בחישוב הזה. לא שבגין הוכיח לאמריקאים ב, מיבצע תמוז", כי הוא מסוגל בהחלט לבצע דברים שנהיר לו מראש כי הם יקוממו את ארצות-הברית, אלא שפתאום הם מרגישים, כי הם לא מרחמים יותר עלינו. אבל אם איננו רואים יותר לרחמים, מה איכפת אם תתחולל בינינו מלחמת-אזרחים! ואם כך, נופלת ההצדקה המוסרית לתמוך בבגין. בעצם, למה לא לנסות את פרס, שאחרי הכל נראה שפוי יותר?

„אז להשעות מייד את מסירת המטוסים, ונראה איך היהודים שלנו יגיבו, ואם הם לא יקומו כאיש אחד להצדיק את בגין, השוטר המעופף של המזרח-התיכון, יהיה אפשר לנקוט עוד צעד אנט-ביגני ולסגור עוד אווה ברז, ועוד ברז, עוד ברז, עד שהעם היושב בציון יבין את הרמז, אולי עדיין לפני הבחירות!“

שיא החוצפה

מה עשה בגין סאדאת בפסטיול אופירה מזכיר לי את הבדיחה האנאלית הידועה על שיא החוצפה: לחרבן מול דלת, לצלצל בפעמון — ולבקש נייר.

להזמין את סאדאת לאופירה כדי לבלות עימו תשעים דקות לסרות משמעות, אך ורק לצורך מסע בחירות, ולשלח אותו חזרה לארצו בכבוד גדול על מנת לצלצל לו אחר-כך בפעמון הפצצת הכור הגרעיני בעיראק ולבקש נייר-הסכמה — הרי זה באמת מעשה נאה ביותר שצריך לשמש אות ומופת בקורס הבינלאומי ליחסי שכנים.

סאדאת, אכלת אותה! מה יש, הוא היה מוכרח לבוא ולהתי-ייצב באופירה? הרי הוא יכול להגיד בבגין: שמע, אני נורא עסוק עכשיו, וגם אתה בטח עסוק שם בבחירות. בוא ניגש ביולי, אתה לא חושב שזה יהיה יותר נחמד? אבל היה לו חשבון אחר, כנראה. יכול להיות שהוא החליט לנשוך בשרו בשנינו ולעשות הכל, הכל — עד קבלת המטר האחרון של סיני בלי יריה נוספת אחת.

בכל אופן, אחרי תימרון אופירה-בגאד הגאוני יגיע, בלי ספק, תור צילצול הפעמון בפתח ביתו של בגין.

מי שם? זה אני, סאדאת! אולי יש לך קצת נייר, מיי דיר מנאחים?
לא לפני פיניו סיני.

הלהטוטון והמוקיון

העולם נחלק לשני סוגי בני-אדם — להטוטנים ומוקיונים. הלהטוטון הוא איש הביצוע. הוא כל הזמן נמצא בתנועה, כל הזמן בעשייה. הוא מבצע דברים ויושה רושם שרק הוא מסוגל לכך. לפעמים הוא מפליא לעשות וזוכה בתשואות. לפעמים הוא נכשל ומקבל עונשיות. אבל ברור כשמש בצהריים, כי הוא ובני מינו הלהטוטנים הם המזיזים את הדברים בעולמנו. בלעדיות לא יתרחש דבר וחצי דבר.

וישנם המוקיונים. הם לא עושים מאומה. הם רק מסתכלים, חושבים — וצוחקים. הם לכל היותר מחקים. הם חסרי אחריות. הם ביקורתיים. הם לועגים לעשיר ולרש. הם היפוכים של הלהטוט-נים. הלהטוטנים מלאי ביטחון עצמי. אחרת לא היו מעזים לבצע את ביצועיהם המשוכללים. המוקיונים כולם חסרי ביטחון. ביקור-תיותם משתקת את יכולת העשייה שלהם. הם מיידי חושבים, מה יהיה אם אני אעשה צעד זה, ואז הוא יעשה צעד שכנגד, ואז אני אהיה מוכרח לעשות את הצעד ההוא, ואז ההוא יעשה את הצעד המסויים — וכך הלאה וכך הלאה, ומה יהיה הסוף? לכן הם לא עושים כלום, שעה שהלהטוטנים יודעים היטב, של צריך לתכנן שום דבר, מפני שהאמת היא שמה שיהיה יהיה, אז מה יש אם לא יהיה בדיוק כמו שרוצים שיהיה? מישהו ייפגע? שייפגע. בסך הכל צרפתי אחד, למשל.

יש איפוא חלוקה ברורה בין הלהטוטנים ובין המוקיונים. אבל יש גם קשר מיוחד במינו ביניהם. אלה זקוקים לאלה, אם כי בעת ובעונה אחת אלה בוים לאלה ומתעבים אלה את אלה. אלה הם הראי של אלה...

מה יותר קשה להיות — להטוטן או מוקיון? התשובה תלויה במה שאתה. הלהטוטן המאחז את עיני הבריות ושובה את ליבם תוך שהוא משכיח מהם את צרותיהם האמיתיות, בטוח כי משימ' תו קשה מנשוא. המוקיון המעז לחשוף את תרמיות הלהטוטן, בטוח שהוא מעניק לבריות את השרות החשוב מכל. הלהטוטן מאשים את המוקיון בפגיעה במורל. המוקיון מאשים את הלהטוטן באחיות-עניינים. הלהטוטן טוען שהכל אחיות-עניינים. המוקיון אומר שאפילו כך, צריך לדעת זאת.

מה אגיד לכם, בתור מוקיון מקצועי יש לי הרגשה, כי מעולם לא היה המתח בין המוקיונים והלהטוטנים בקירקס הישראלי גבוה כל כך.

מעודי לא נודמתי לחדרו של ראש-הממשלה, אבל בדמינוי הוא מצטייר לי כחדר שכל כתליו גדושים שעונים שונים ומשונים. יש שם שעון של זמן ישראל, ושעון של זמן ארצות-הברית, ושעון של זמן צרפת ואולי אפילו שעון של זמן בריית-המועצות, מי יודע? ובודאי יש שעון של זמן שאול, ועוד יש שם שעון של קואליציה ושעון של אופוזיציה, שעון של מים ושעון של חשמל יש שם, ושעון של יבוא ושעון של יצוא, ושעון של אינפלציה ושעון של עליה ושעון של ירידה ושעון של ריבוי טבעי ושעון של אבטלה ושעון של השקעות ושעון של תרומות ושעון של שחיתות ושעון של דעת-קהל ושעון של עיתונים ושל רדיו ושל טלוויזיה, ושעון של פיגועים ושעון של סילוק טילים סוריים ושעון של התחליות ושעון של פיניו סיני ושעון של נכס צבאי ושעון של בידוד מדיני ושעון של לחץ-דם ושעון של גלי-מוח ושעון של אמת ושעון אטומי ושעון של בחירות. ואני בטוח, ששכחתי עוד כמה וכמה שעונים חשובים מאוד.

וכל השעונים האלה מתקתקים ומתקתקים ומתקתקים, אלה בתיקתוק עצבני מהיר, אלה בתיקתוק עצבני איטי. וראש-הממשלה מעביר עיניו משעון לשעון וממחוג למחוג ומנסה לחשוב איזה תיקתוק בוקע מאיזה שעון, מפני שאפשר להתבלבל בנקל מרוב שעונים ומרוב תיקתוקים. לא, אני לא מקנא בראש-הממשלה מה מתקתק שכוה, ואני אפילו נחרד במקצת כאשר אני מהררה מה ראש-הממשלה עושה כאשר אחד השעונים מתקלקל, ואיך הוא בכלל יודע אם השעונים כולם מדויקים וכולם מתקתקים, ובמיקרה של תקלקול — מיהם השעונים שלו, אוויו, מיהם השעונים שלו!

כן, זוהי אחריות עצומה לשבת בחדר ראש-הממשלה, המשווען והמתקתק. זה אפילו עלול לשגע בן-תמותה ולגרום לו לחשוב, שהוא אסיר בחדר שהוטמנה בו פצצת-שעון. אבל לפעמים נדמה לי, שאם ראש-הממשלה זקן, חרש ועיוור, זה פשוט נפלא, מפני שאז הוא מנותק מכל תיקתוק חיצוני, מציאותי, ופועל אך ורק לפי תיקתוק השעון הפנימי שלו. זה השעון שלא הזכרתי עד כה, השעון שאם איני טועה, מתקתק בימים אלה ממש כפי שלא תיקתק מעולם.

תיקתק! תיקתק! מה, אתם לא שומעים? אתם לא רואים את המחוגים העינים כאחיות-זזות? אתם לא רוצים להגיד לי, שגם אתם חרשים ועיוורים!

החושבים למעלה

הסוד של הפצצת הכור הגרעיני העיראקי דלף מפי מנחם בגין תוך יממה, והטיעונים המוכנים-ימוזמים בזכות הפעולה נשפכו כולם בבת אחת. אבל בהתפר ענני הרושם הראשון יתאחרו וילכו שיקוליה-הננד, שחלקם מסתווים עתה בגלל הפחד מן האספסוף הפטריוטי. מבחינה זאת התעלה איש אחד — מרדכי גור — על כל שאר המתיימרים להנהיג את העם בעתיד — כלומר לאחר מעשה ההפצצה, אשר לא יישכח בתקדימיותו, על כל משמעויותיו המתבקשות אם גם הבלתי ידועות, בהתבטאו בגלוי נגד המעשה הנמר והאנטי-עתידי.

אין פלא, כי מבין מדעני ישראל הזדקר הפרופ' יובל נאמן כמזדיק יחיד — לפי שעה — של המעשה בעיראק. איש זה השיל מעליו זה מכבר את אדרת החשיבה המדעית, והסתבך יותר ויותר בבלויי הסיקריקין, אופיינית ביותר לחשיבתו העכשווית של המדען-לשעבר היתה קביעתו באחד מהצהרותיו (ב-9.81), בתשובה לשאלה האם הוא מאמין, שפעולת כונו הפצצת הכור בבגאדא יכולות למנוע את פיתוח הנשק הגרעיני בארצות ערב: „כל שנה שמרוויחים — אמר הנאמן הלא-אמין — זה פסקיזם חיוני... בינתיים יכול הפריץ למות או הסוס למות, כלשון ההלצה היהודית“.

מדען אמיתי היה אומר, שישראל פשוט אינה יכולה להכריז מלחמה על סכנולווגיה (אפילו הרמטכ"ל שלה, רפאל איתן, איתן בדעתו כי הדבר אפשרי לצנח-נצחם). מדען אמיתי היה אומר, ששיטת הפריץ-איר-הכלב (אדון יובל נאמן, עד כדי כך נשתבשה עליך דעתך המדעית, שהחלפת כלב בסוס!) לא הוכיחה את עצמה בכל שעת-מיבחן חמורה בתולדות ישראל, ודוגמות אינן חסרות. אבל המסר ברור: לחיות מהיום למחר, עוד שנה, עוד שנתיים — זו הערובה לעתיד שבגין ושות' מורשיים לדורות הבאים, תחת להבטיח את חיייהם בדרכי הסכסם ושלום, ערבות בינלאומית ופירוז גרעיני של כל ארצות המזרח-התיכון, לרבות המדינה הרא-שונה שהקימה כור גרעיני באיזור ופתחה בכל התהליך המחרדי. אגב, הרמטכ"ל אמר בתשובה לשאלת תלמידו — והעם ראה ושמע בטלוויזיה — כי התוכנית הגרעינית של עיראק עוקרה „החמשי-ער שנים“. צות הבלדל, בין חמש לעשר (ממש כפליים), הייתה אומר. גם זו קצת צדדית, אך ניצחת, לעומק חשיבה. אבל „מומחים“ אחרים דיברו על שנתיים-שלוש, וזה לא מספיק לגבי קיום מדינה הרפתקנית בימינו!

השוטר המעופף

הבעיה הנוראה של 30% של בעלי זכות הבחירה בישראל: „בעד מי לבחור, בעד בגין או פרס?“ מחווירה מול הבעיה העומדת לפני הנשיא רגו, שהיא אותה בעיה עצמה: בגין או פרס? עד „מיבצע תמוז“ לא חשבו האדונים בושינגטון, שנצחון